

Dilenci Dramatik Öyküler

– AliKemal · 15 Aralık 2016

Kurban bayramının son günüydü. Madam oturmaya geldiğinde, Müslüman bayramında bayramlaşmaya gelen bir hıristiyanı sempatiyle karşılamıştık. Ne var ki, gelişinden çok geçmeden asıl niyetini ortaya koyunca, bu sempati antisempatiyle yer değiştirmişti.

"Özür dileyerek, sizden başka bir eve tasınmanisi rica etmeye gelmişim..."

"Başka bir eve mi? Yani, evi boşaltmamızı mı istiyorsunuz?"

"Evet..."

"Ama Madam, böyle damdan düşer gibi! Bir kusurumuz mu oldu da..."

"Yok efenim, estagfurullah... Sisin gibi iyi bir komsu basım üstünde... Maamafih, bu daireyi ve kendi oturduğum daireyi satmış bulunuyorum... Bendeniz İstanbul'a dönmek üzere kardeşlerimden davet almışım, fakat evin alıcıları demektedir evi boş teslim almak isteriz yoksa istemeyiş..."

Evi satın alanlar, evleri boş teslim almak kaydıyla satın alacaklarını söylediklerinden kadıncağız telaşa kapılmıştı.

Babam, madamın mazeretini olumlu karşıladı.

Hiçbir zaman ev sahibi olmadık, ama kiraya verilen evlerin hepsi bizim sayılırdı.

Madam, evimizin nakliye masraflarını da üzerine alınca, annem iki gün içinde yeni bir ev tuttu; tutulan evin kirası da daha ucuz olunca iki gün içinde taşındık.

Bahçelievler'de, köşe başındaki iki katlı bir binada, üst kattaki salon gibi geniş bir sofası olan iki odalı bir eve taşındık. Bu evin de mutfağı önünde küçük bir balkonu vardı. Binanın iki sokağa bakan dış yüzlerinde dükkanlar vardı; bana tahsis edilen odanın altındaki dükkan bir marangozhaneydi, diğerleri de bir terzihane ve bir dernek lokali. Dükkânların arkasında kalan kısımda, bizim alt katımızda da tek odalı küçük bir başka ev vardı, yaşlı bir karı koca olan Muhittin Amca ve Meryem teyze ile oğulları Mehmet oturuyordu. Binanın dışında evin giriş kapısının hemen yanında da, sanırım dükkanlara mahsus bir hela vardı. Helayı zaman zaman yoldan geçenler de kullanıyorlardı.

Marangozhanenin sabahın köründen yatsı ezanına kadar yarattığı gürültü kirliliğine katlanmak zorunda

kalıyorduk. Yatarken bana tahsis edilen evin oturma odasının tabanındaki tahta döşemelerin hemen altından yükselen o gürültüyle yaşamak çok zordu.

Alt kattaki küçük evde kalan Muhittin amca, akciğerlerinden hastaydı. Yatsı ezanı okunup da, marangozhanenin gürültüsü kesildikten sonra, gecekonduymuzu onun öksürük ve iniltileri doldurmaya başladılar. Muhittin amca, hastalığı nedeniyle elden ayaktan düşüp, evden çıkamaz hale geldikten sonra, ortaokulun ikinci sınıfından alınıp bir esnafın yanına çırak verilen Mehmet bakmaya başlamıştı ebeveynine. Haliyle, çıraklıktan kazanılan parayla ne kadar bakılabilirse...

Mehmet, benden bir, ya da iki yaş büyüktü. Ergenlik dönemini yaşamaya başlamış olan oğlanla arkadaş olabilmek için can atmama karşın, henüz çocukluk sürecinde bulunduğumdan, bana pek yüz vermiyordu. Bu yüzden, onun yanında hep ezik hissedirdim kendimi.

Muhittin amca hasta haline rağmen, asabi karakteriyle her türlü kusurlarında, işlenen kusuru evdekilerin burnundan getirmekten geri de durmazdı. Mehmet'in çıraklıktan kazandığı paranın üstünden azıcık tırtıkladığını hissettiğinde de aynı şekilde, oğlanı yerin dibine sokardı. Mehmet, babasından yediği bir şamarın kahriyle avluya çıkmış, sessizce ağlıyordu ki, teselli ederim umuduyla yanına gittim. Her ne kadar benimle arkadaşlık yapmaya tenezzül etmese de, yanına gittiğimde bana hiç ummadığım kadar yakın davrandı ve içini döktü. Nankör babasından nefret ettiğini ve anneciği olmasa alıp başını gideceğini söylüyordu. On dört yaşındaki bir çocuğun başını alıp gitmesinin bir felaket olacağını düşünüyordum ben, çünkü çocukların, anne ve babaların koruyucu kanatları olmadan hayatta kalamayacaklarına inanıyordum. O sohbetimiz esnasında, içtiğim ilk sigarayı ikram ettiğinde, onunla aynı olmanın duygusuyla kabul ettim. Öksüre tıksıra içip bitirdim.

Mehmet ile arkadaşlığımızın gelişmesi de sigara sayesinde olmuştu. Avludaki köşemizde, babamın verdiği okul harçlıklarıyla aldığım "Yenice" paketlerini koyuyordum önümüze, biri sönmeden öbürünü içmeye başlıyorduk. Mehmet, evden kaçma planlarından anlatıyordu, zengin olma hayallerinden anlatıyordu, zengin olur olmaz anneciğini konaklarda yaşatmaya başlayacağını anlatıyordu... Ben de kavuştuğum bu olağanüstü arkadaşlığın diğer tarafı olarak büyük bir memnuniyetle anlatılanları dinliyordum.

Nitekim, Mehmet'in evden kaçtığı haberi de gecikmedi. Birden bire, öylece, sırta kadem basıvermişti. Mehmet'in yok olmasından sonra Muhittin amca ile Meryem teyze öyle bir yoksulluğa düştüler ki, oturdukları evin kirasını ödemek bir yana, bazen sofralarında yiyecekleri bir kuru ekmekleri bile olmuyordu. Genelde, avluda, annemin çapalayıp bahçe haline getirdiği köşede yetiştirdiği salatalık, biber, yeşil soğan gibi sebzelerden izin alarak topladıklarıyla zeytinyağsız, sirkesiz bir çoban salatası yapıp ekmekle yiyorlardı. Bazen annem, ya da komşular evlerinde pişen yemeklerden de veriyorlardı.

Bir defasında, annem benimle, yarım paket kadar margarin yağ ile iki dilim peynir yollamıştı. Evlerine

girdiğimde, tam da sabah kahvaltılarını yapıyorlardı. Kahvaltı sofralarının ortasında bir çay tabağı, çay tabağının içinde de kırmızı toz biber ile tuz karışımı. Ekmeklerini yudum yudum o karışıma banarak karınlarını doyuruyorlardı. Beni bu sofralarına buyur ettiklerinde, tenezzül etmemiş gibi olmamak için oturdum. Meryem teyze annemin göndermiş olduğu yağdan bir dilim ekmeğe sürmek isteyince, "ama benim canım bu karışımdan yemek çekti," diye ısrar ederek şiddetle karşı çıktım. Razi edince koparttığım bir parça ekmeği karışıma banıp attım ağzıma; daha o ilk yudumda dilimin ucundan burun deliklerime kadar her tarafım acıya kesti. Tükürdüğümü yalamamak uğruna koca bir dilim ekmeği o karışıma banarak bitirdim. (Hala, zaman zaman o karışımdan yaparım ve aynı şekilde yerim)

Ev sahibi, alamadığı kiralarından dolayı bu karı kocanın tepesinden inmez olmuştu.

"Ya kira borçlarınızı ödeyin, ya da defolup çıkın evimden!"

Bu baskılardan sonra Muhittin amca, yıllarca hizmetini gördüğü eski patronuna gidip boyun bükmeye karar verdi. Bir gayret evden çıktıktan sonra yürüye dinlene ulaştığı adamdan para alamadı, ama bolca nasihat aldı.

Dönüş yolunda bir yandan nefesi tıkanmakta, öte yandan bacaklarının dermanı kesilmekte. On adım yürüyor, dikilip soluklandıktan sonra gene bir on adım daha, derken bacakları da iyice takatten düştü ve yolun kenarına çömeliş oturarak onları da dinlendirmeğe koyuldu.

Oturduğundan hemen sonra, önünden geçen bir bayan, yere bir demir para bıraktı, geçti, gitti. Muhittin amca, ne olduğunu anlayamadı önce, kadının bıraktığı paraya da el uzatamadı utancından. Az sonra, ikinci,...,beşinci demir paralar bırakılmaya başlandı önüne. Muhittin amca o zaman anladı ki, insanlar onu dilenci sanarak önüne sadaka bırakmaktaydılar; müthiş bir utanca kapılarak oradan nasıl kalktığını, nasıl uzaklaştığını anlayamadı bile, fakat tam da uzaklaşırken arkasından koşturup gelen bir kız çocuğu "Amca bunları almayı unuttunuz," diyerek getirdiği demir paraları ceketinin cebine sokuşturdu.

Onbeş dakikada toplanan para tamı tamına beş liraydı. Bir francalı ekmeğe, yarım kilo kuru fasulye ve arta kalanla da ama elli gram, ama yüz gram kıyma parası.

"Hanım, al şunları da bir kuru fasulye pişir ki, kokusu bütün bu sokağı sarsın, emi!" diyerek, aldıklarını Meryem teyzeyle teslim etti.

Meryem teyzenin, "bunları alacak parayı nereden buldun?" sorusuna,

Eski patronum harçlık et diye bir beş lira verdi de, Allah razı olsun!" demekle yetindi.

Meryem teyze de, "Allah ona daha çok versin inşallah!" dedi.

Gerçekten de, Meryem teyzenin avluda tutuşturduğu odun ateşi üzerinde pişirdiği o kuru Fasulyenin kokusu bütün bir mahalleyi tuttu.

Muhittin amca, yeniden beş parasız kaldıklarında, para kazanabilmenin bir yolunu bulmak için kara kara düşünmeye başladı, ama o sıfırı tüketmiş bir adamcağızdı. Yapabileceği hiçbir iş yoktu. Dilencilikten başka...

Dinlenmek için oturduğu yerde dilenci sanılarak önüne konulan beş lira aklından çıkmıyordu. Yoksul ocaklarında bir tencere kuru fasulye pişirtmişti o para.

"Aynı yerde bir on beş dakika daha otursam... Mı?..."

Aynı yerde, aynı o günkü gibi, yorulmuş da dinleniyormuş gibi oturuverse... Bir on beş dakikacık... Kafası yatıyordu ya, kafasındakini uygulamaya geçirmeyi, utanma duygusu yüzünden bir türlü planlayamıyordu. Beş parasızlık zulmünü arttırdıkça, utanma duygusunu bir an önce aşması gerektiğini düşünmeye başladı. Buna dair planlar yaptı.

Önce, kendi sokaklarında evlerinin duvarı önüne çömelip saatlerce oturdu. Gelip geçenler, evinin önünde pinekleyen adamın dilenci olmasına hiç ihtimal vermeyerek önüne sadaka filan bırakmadılar. Sonra, hastalanmadan önce müdavimi olduğu kahvehanenin önünde, yol kenarına çömelip saatlerce oturdu. Kahvedekiler, onun dilenci olmadığını bildikleri için hiç kimse önüne sadaka filan bırakmadı. "Muhittin abi, öyle oturma, geç şöyle sandalyeye otur," diyenler olduğunda, "böyle iyi," diye cevap verdi.

Daha sonra da çok ıssız bir cadde bulup denedi utangaçlık duygusunu yenmeyi. Oturdu yolun kenarına, gelen geçenleri seyretti saatlerce. Gelen geçenler ona bakarak, bir dilenci olup olmadığına karar vermeye çalıştılar, ama böyle ıssız bir caddede hiçbir dilencinin dilencilik yapacak kadar akılsız olmadığına hükmederek önüne sadaka bırakmadılar.

En sonunda bütün cesaretini toparlayıp, çömelmiş de dinleniyormuş havalarda, o işlek caddede oturdu yol kenarına. Çömeliş şeklinde bir dilenci havası yoktu, sadaka vermedi hiç kimse. Eve dönüp, düşündü, taşındı, o beş liranın verildiği gün olanları geçirdi gözünün önünden, bir kadıncağızın önüne bıraktığı demir parayı hatırladı ve yapması gerekeni çözdü.

İkinci günü, kışını da yere koyup bir bağdaş kurdu, önüne bir mendil serdi, üstüne bir demir para bıraktı; başladı beklemeğe. Az sonra mendilin üstüne sadakaların bırakılmaya başlandığını gördü. Yeteri kadar para toplandığını gördüğünde de topladı mendilini, evinin yolunu tuttu.

Daha sonraki günlerde aynı şeyi sürdürdü, ama her geçen gün oturduğu süreleri uzatarak... On, on beş

gün sonra, Meryem teyze ev sahibine gitti, birikmiş tüm ev kirası borçlarını kapattı. Muhittin amca, yeni işinde ilk ayını tamamlayacağı gün, sabah yataktan kalkamadı. Sandı ki, birileri bacaklarını kesip atmış, belden aşağısı yok... Aylarca tedavi gördü Devlet Hastanesinde ve eve, bir yatalak olarak döndü. Her gün üstüne oturduğu beton zemin, belinden aşağıdaki tüm sınırları iltihaplandırıp tahrip etmişti. Muhittin amca dilenemez olduktan sonra, onun işini Meryem teyze yüklenmek zorunda kalmıştı. Evde yalnız başına bırakıldığında, Muhittin amca altına kaçırırdı. Meryem teyze, iyice asabileşmiş, dilencilik işinden döndüğü vakit onun altına döve söve temizler olmuştu.

"Tuh, Allah belanı versin herif! Gene mi pisledin altına? Akşama kadar dilenip, bir de eve gelince senin bokunu mu temizleyeceğim? Geber de kurtulayım senden!"

Yatsı ezanı okunup da marangozhanenin gürültüsü kesilince gecekonumuzu Muhittin amcanın iniltileri ve Meryem teyzenin küfürleri doldurdu.

DDT denilen ilacın kullanımı, kansere sebep oluyor diye bütün dünyada yasaklanmıştı ve satın almak için DDT bulamayan babam, evimizin her yanını saran tahtakuruları ile sabahlara kadar savaş yapıyordu. Her gece onlarcasını gaz lambamızın şişesinden içeri atarak kızarttığı parazitlerin binlercesi ürüyordu evimizin bir yerlerinde. Ben, kızamık olmuş gibi, tahta kurusu ısırıklarının izleri ile yaşamaya alışıyordum.

Tahta kurularının baş edilemez halde olduğu bir gece, Muhittin amcanın göğsü nargile gibi fokur fokurdu. Bu balgamlı hırıltı bir öksürük krizini başlattı. Ciğerleri sökülürcesine öksürüyordu. Öksürmesine sebep olan balgamı bir sökebilseydi, rahatlayıverecekti. Ama bir türlü sökemedi. Hırıltıları da, öksürükleri de, tahta kurularının sayısından beter arttı. Arttı... Sonra, Meryem teyzenin sesi doldurdu gecekonumuzu:

"Öldü!... Öldü!... Aslanlar gibi yiğidim öldü!... Komşular, erkeğim, koç yiğidim öldü!... Biricik kocam öldü komşular, yetişin!..."

*

Meryem teyze haftada bir gün on kilometre tutan Sakarya caddesi boyunca gidip gelerek, cadde üstündeki dükkanlardan sadaka toplamaya başlamıştı. Esnaf onu iyice tanımıştı artık. Kimisi avucuna birkaç kuruş koyuyor, kimisi de dükkanlarındaki kullanım süresi dolmak üzere olan mallardan birini çantasına sokuşturuyordu. Bazen eve, taşımakta güçlük çektiği fileler dolusu gıda çeşitleriyle dönüyordu. Bu işi haftada bir gün yapıyordu, çünkü topladığı paralar ve mallar, o haftayı bolluk içerisinde yaşamasına yetip de artıyordu bile.

Günün birinde Meryem teyzenin evinde beş yaşında bir kız çocuğu peyda oldu. Öğrendik ki, Meryem teyze bu kıza para karşılığında bakmaya başlamış. Kızın annesi bir pavyonda çalışan konsomatrismiş.

Konsomatris her hafta Cuma günleri sabaha karşı bir taksiyle gelip kızı teslim alıyor, aynı günün akşamında getirip teslim ediyor, sonra bir dahaki Cumaya kadar hiç uğramıyordu.

Bir gün üst kat merdivenlerinde otururken gördüğüm kıza, "adın ne senin?" diye sordum

"Sabah," dedi bana gülümseyerek.

Saba, sabah güneşiyle yıkanmış, pırıl pırıl bir kızdı. Saba olan ismini Sabah diye benimsediği anlaşılıyordu, bu hoşuma gittiği için ben de ona Sabah diye hitap etmeye başladım.

"Sabah! Sen okula gidiyor musun?" diye sordum.

"Ben küçüğüm," diye karşılık verdi.

"Kaç yaşındasın?" diye sordum.

"Beş," dedi,.

"Ama beş yaşındaki çocuklar anaokuluna gidiyor. Sen de, anaokuluna gitsen ya," dedim.

Aklı karıştı

"Çı-ıh!" layarak itiraz etti. "Ben okula gideceğim."

Onun kafasını daha fazla karıştırmamak için, "tamam!" dedim; "sen okula gidersin mademki!"

O günden sonraki günlerde de, Sabah ile pek çok defa karşılaştık. Bizim tahta merdivenlerde oturup, orada oynamak çok sevdiği bir şeydi. Bazen ben de oturuyor, onun oyunlarını paylaşıyordum.

Daha sonraki günlerde onu merdivenlerin başında oturup benim okuldan dönmemi bekliyorken bulmaya başladım. Okul kıyafetlerimi soyunur soyunmaz yanına dönüyor, müsvedde defterime kendim yazdığım masallardan okuyordum. Aramızdaki dostluk iyice pekişmişti.

Meryem teyzenin oğlu Mehmet, gidişinden tam bir yıl sonra çıka geldi. Gittiği günkü haline göre adeta beş yaş birden büyümüştü. Başında, hiç de moda olmamasına rağmen bir fötr şapka vardı ve üst dudağı ile çenesinin ortasında bıyık ve sakalı andıran seyrek kıllar vardı. Pek sık değillerdi ama arkadaşım tam bir erkek gibiydi işte! Sırtında kayışını omzundan geçirip astığı bir akustik gitar taşıyordu ve elinde de lacivert küçük bir valiz... Önce bir yabancı sandım onu, sonra hatırlayarak sevinçle kucakladım.

"Hoş geldin Mehmet'ciğim!"

Kucaklaşma isteğime öylesine soğuk bir karşılık verdi ki, bir anda, ilk karşılaştığımız zamanlardaki ezikliğe itiliverdim.

O, kibirli,soğuk bir sesle, "hoş bulduk!" dedi. "Muhterem!" diye ekledi. Ben, ne demek istediğini anlayamayarak şapşal şapşal suratına bakarken, o devam etti: "Benim adım Mehmet değil, Muhterem artık!" Hala bir şey anlayamamıştım. O, "bana hitap etmek istiyorsan, Muhterem abi diyeceksin bundan sonra! Anladın mı?" diyerek evin içine girdi.

Meryem teyze çığlık çığığa karşıladı onu: "Oğlum!... Yavrum!..."

Bir anda Mehmet'e öylesine yabancılaşmıştım ki, ondan sonraki günlerde karşılaşmamamız için elimden gelen her şeyi yapmaya başlamıştım. Zorunlu olarak karşılaştığımızda ise, o bana laf atmadıkça laf atmıyor, başımı çevirip görmezlikten geliyordum.

Ben, beni alıştırmış olduğu sigarayı avluda gizli saklı içiyordum, ama o, artık alenen, herkesin önünde içiyordu sigarasını.

O geldikten sonra, Saba, merdivenlere çok seyrek çıkmaya başlamıştı. Evlerinin kapısı önünden geçerek merdivenleri çıkarken, içerden gitar ritimleri eşliğinde Mehmet'in şarkı söylediği duyuluyordu. Saba, kendisine gitar çalıp şarkılar söyleyen "Muhterem abisiyle" benden daha çok arkadaşlık yapar olmuştu. Bunu pek fazla önemsemiyordum aslında; kız için yazdığım masallar atıl kalmıştı, ona üzüliyordum.

Ortaokulu bitirmek üzereydim. Babam nereden taktıysa kafasına takmış, bana, "senin öğretmen olmanı istiyorum," dedi. "Seni öğretmen okulu sınavlarına sokacağım. Derslerine ona göre çalış, emil!"

Bu emri aldığımdan itibaren ders çalışmaktan başka hiçbir şeyle ilgilenmez oldum. Yoğun bir şekilde sınavlara hazırlandım. Babam öğretmen olmamı istemişti. Olacaktım. Hırslıydım.

Mayıs ayında babamla birlikte Ankara'ya gittik. Atatürk Orman Çiftliği içindeki okulda girdiğim yazılı sınav ve mülakat sonrası, sınavı üçüncülükle kazandığımı öğrendik. Sonra, okullar açılmadan önce tekrar gelecek, okula kaydımı yaptıracak ve okulun yurduna yerleşerek okumayı Ankara Erkek Öğretmen Okulu"nda sürdürecektim.

Sınav stresi üzerimden kalktıktan sonra, babamın da arttırdığı harçlıklarımınla gezip tozuyordum.

Küçük Saba'yı da özlemiyor değildim hani. Eve döndüğüm bir gün onu gene merdivenlerde otururken buldum. Sandım ki, o da beni özlemiş, dönmemi bekliyor. Fakat yanıldığımı az sonra anladım. O,

Muhterem abisini bekliyordu.

"Nasılsın Sabah?"

"İyiyim."

"Senin için yazdığım masallardan birini getirip okuyayım mı sana? İster misin?"

"Çı-ıh! Ben sünnetçilik oynamak istiyorum. Muhterem abim gelince, onunla sünnetçilik oynaycaz..."

Küçük kızın ne söylediğini birden kavrayamadım.

"Sünnetçilik mi?" diye sordum tekrar.

"Sünnetçilik."

İyice anlamaya çalışarak, "nasıl oynanıyor sünnetçilik? Ben bilmiyorum," dedim.

Elleriyle ve mimikleriyle tarif ederek anlatmaya başladı: "Muterem abim sünnetçi oluyor. Bööle... Ben külotumu indiriyorum. Bööle... Pipimi, kesiyo, sünnet yapıyo, böle..."

Daha fazlasını dinlemeye tahammül edemedim. "Böyle oyun mu olurmuş be!" diye öyle bir haykırmıştım ki, kızcağız o andaki halimden korkuya kapılıp ağlamaya başlamıştı.

Öfkeden suratımı ateş basmış, suratımın kıpkırmızı kesildiğini hissetmiştim.

Meryem teyze ve annem evlerinden fırlayıp merdiven başında topluştılar.

"Ne var? Ne oluyor oğlum?"

Sinirden anlatmakta güçlük çekiyordum öğrendiklerimi.

Duyduklarından sonra Meryem teyzenin boş bir çuval gibi yere yığıldığını gördüm. Beti benzi bembeyaz...

Mehmet, olanlardan habersiz eve döndüğünde, onu bekleyen polisler tarafından göz altına alınıp bileklerine kelepçe takıldı ve semtin karakoluna götürüldü. Karakol önündeki insanlar galeyana gelmiş, onu linç etmek istemekteydi.

Karakolda, içerde, Kck Saba" nın annesi bir vahŖi kedi gibi, çığlık çığlığa saldırmaktaydı ve polis memurları engel olmasa oğlanı paralayacaktı.

Mehmet, yaptđđ sapıklığın ortaya ıkmıŖ olduğunu anlamıŖ, bir medet umarcasına, annesine bakılmaktaydı.

Kck kızın annesi hıçkırıklarla ağlamakta, saldırmakta...

Mehmet'in gözleri annesini aramakta...

"Annem? Annem nerede?"

Onu tutuklayarak getiren polis memuru, ona nefretle baktı ve "Annen, Devlet Hastanesinin morguna kaldırıldı," dedi